

DE BLAUWE FLITS

Jaargang 1 nummer 1 april 2020

ivn natuur
educatie
Westerwolde - Oldambt

Beste leden IVN Westerwolde-Oldambt,

Alles lijkt wel stil te staan. Was het niet de toenmalige Margreeth de Boer, minister van VROM, die het woord "onthaasten" in 1997 publiek maakte? Al eerder, in 1992, was het genoemd door Jos de Punter in een interview met Libel-leredacteur Ivette Schaap. Daar lijkt het wel op in deze tijd waarin het virus Sars-Cov-2, ook wel COVID-19-virus genoemd of heel in het algemeen corona, zich verspreid over de aardbol. Het nieuwe virus kan vervelend zijn voor mensen die er door getroffen worden, vooral ouderen. Wij wensen jullie allemaal toe dat het virus jullie deur voorbijgaat, en dat we elkaar gezond weer kunnen ontmoeten. Bijvoorbeeld op een ALV of een coördinatorenoverleg. Die bijeenkomsten hebben we noodgedwongen moeten laten schieten. Niemand kan voorspellen of er nog activiteiten voor de zomervakantie zullen worden georganiseerd. We zullen jullie zo spoedig mogelijk informeren wanneer het zover is.

Het leek ons een goede stap om jullie over een aantal zaken te informeren. Dat doen we via deze nieuwsbrief die we maar De Blauwe Flits hebben genoemd. De IJsvogel is het die, uit het niets, zich in een flits kan laten zien langs een waterloop. Zo is het ook met deze nieuwsbrief. Misschien wordt het de naam voor de nieuwsbrief die zal verschijnen vanaf het moment, of eerder, dat Natuurrijk -helaas- gestopt zal zijn (per 1 januari 2021).

Toch is er nog wel wat gebeurd de afgelopen tijd: droevig nieuws, zorgelijke ontwikkelingen in de natuur maar ook positieve berichten. Dit alles in De Blauwe Flits.

De foto op de voorzijde is beschikbaar gesteld door André Eijkenaar.

Bestuur IVN Westerwolde-Oldambt

Aart Jan Langbroek	voorzitter	06 12529661	voorzitter@ivn-wo.nl
André Dümmer	Secretaris	06 13744215	secretaris@ivn-wo.nl
Gerrit Smit	Penningmeester	06 29513621	smit.ghanzi@home.nl

In memoriam Ida de Roest

Op 27 maart 2020 is Ida de Roest overleden.

Ida werd in 1996 voorzitter van het IVN Oldambt en is dat gebleven tot 2012 toen het IVN Oldambt opging in de afdeling Bellingwedde. Ida was ook enige jaren lid van de Districtswerkgroep en de Landelijke Verenigingsraad. Ida was betrokken bij alles wat met natuur en milieu te maken had.

Ze was vooral geïnteresseerd in de natuur dichtbij, zoals wel blijkt uit een bericht aan de leden en donateurs in 2009: "Terwijl ik zit te broeden op dit stukje, kijk ik naar buiten en zie een grote bonte specht aan de vetbol hangen op nog geen meter van het raam. De zon schijnt en gister hoorde ik al een lijster zingen. Wat betreft de natuur is het voorjaar al begonnen."

Ze kon enorm genieten van 'haar' fazanten die een veilige haven vonden in Ida's tuin. Geen nette en aangeharkte tuin, maar een tuin waarin ruimte was voor natuur.

Na de samenvoeging van IVN Bellingwedde en IVN Westerwolde tot IVN Westerwolde-Oldambt heeft Ida in 2017 de cursus "Roofvogels herkennen" ontwikkeld. Deze cursus was een groot succes.

Het IVN zal in haar een actief en betrokken lid missen. We wensen als IVN-afdeling haar man en dochter veel sterkte in deze moeilijke tijd.

Het is op...

Op haar tijd en wijze hebben we afscheid genomen van onze strijdvoudige en dappere echtgenote en moeder

Ida de Roest-Wiebenga

Leeuwarden,
19 mei 1948

Winschoten,
27 maart 2020

Pieter
Anneke en Mark-Jan

Wij hadden graag alle mensen die zich met Ida verbonden voelen in de gelegenheid gesteld om bij het afscheid te zijn. Vanwege de actuele omstandigheden is dat niet mogelijk en zal de crematie in besloten kring plaatsvinden.

Omdat we niet met elkaar afscheid kunnen nemen lezen we graag uw herinnering. Deze kunt u nalaten op <https://www.memori.nl/ida-de-roest-wiebenga/>

Correspondentieadres:
Blijhamsterweg 94, 9672 XA Winschoten

Bescherming van Biodiversiteit

Een weerbarstige uitdaging

Het zal niemand verbazen dat de presentatie van het boek 'Bescherming van Biodiversiteit, een weerbarstige uitdaging' op 24 april niet kan doorgaan. Voor zover het zich laat aanzien, lukt het wel om het boek op 24 april gereed te hebben. Vanaf die datum kunt u het boek bij de boekhandel of bij de uitgever (www.picturespublishers.nl) bestellen. Oorspronkelijk gold er een voorintekenprijs van € 34,95 tot 1 april. We hebben, gegeven de omstandigheden, besloten om dat te verlengen tot 1 juni.

Zonnende Grasbij

Het is jammer dat het symposium en de uitreiking van het eerste exemplaar op 24 april niet kunnen doorgaan. Maar de intentie is om dat symposium toch te houden als de omstandigheden dat toelaten. We hebben daarvoor de datum van 18 september geprikt. We hopen dat dat mogelijk is. Alex Brenninkmeijer, de voormalige ombudsman van Nederland, krijgt dan ook een boek aangeboden. Dat is weliswaar niet het eerste exemplaar, maar we willen hiermede het belang van het onderwerp en het boek onderstrepen. Doordat het symposium op 24 april niet doorgaat, missen we de aandacht in de pers. Dat zal zeker negatief uitpakken voor de verkoop. Gezien het belang van het onderwerp, de bescherming van de biodiversiteit, is dat jammer. Vandaar dat het boek onder meer via De Blauwe Flits onder de aandacht wordt gebracht. Zie ook de flyer als bijlage bij deze Blauwe Flits.

De auteurs: Jan van der Straaten, Willem van Kruijsbergen en Henk Sierdsema tel 0653967416 en www.saxifraga.nl; De uitgever Pictures Publishers, Woudrichem. www.picturespublishers.nl.

Wat te doen tijdens Corona

Scharrel je in deze coronacrisistijd ietwat onwennig door het voorjaar? Wat kunnen en mogen we nog doen? Veel evenementen, zoals excursies in het veld, worden door de natuurorganisaties niet meer georganiseerd. In ieder geval tot 1 juni zullen wij door COVID-19 beperkt zijn in onze bewegingsvrijheid. Is dan het beleven van dit voorjaar voorbij? Welnee! Er is immers genoeg te doen in onze eigen woon- en leefomgeving. Daarom geven wij hieronder een aantal mogelijkheden om te genieten van *"al wat leeft en groeit en ons altijd weer boeit"*, aldus Fop I. Brouwer vroeger in zijn radiopraatjes voor de RONO (nu RTVNoord). We hoeven ons echt niet te vervelen.

Actief worden

Laten we ons eens op onze tuinen richten. We horen vogels zingen, zien vlinders fladderen en vernemen het gezoem van bijen. Bomen, struiken en kruiden

zijn reeds begonnen te groeien en te bloeien. Bijen, vlinders en zweefvliegen snoepen van nectar of stuifmeel. Veel vogels zullen hun jongen grootbrengen met insecten. Iedere soort heeft in de keten van plant naar dier -eten en gegeten worden- een eigen rol. Het is dan ook erg leuk om soorten te leren kennen, ze zelf waar te nemen, en er over te lezen. Maar je moet er aan willen beginnen. Maar als je dat eenmaal hebt gedaan, dan is de kans groot dat je er mee door wilt gaan. Voor dagvlinders kun je een fraaie kaart downloaden bij Vlinderstichting.nl. Om vogels te leren kennen heeft Vogelbescherming een App Tuinvogels ontwikkeld. De algemene vogels kun je daar in vinden. Om bijen op naam te brengen kun je terecht bij Bestuivers.nl/zoekkaarten. Meedoen met de Nationale Bijentelling op 18 en 19 april kan ook op www.nederlandzoemt.nl. En wil je echt verder gaan, dan kun je de boeken in duiken. Kijk maar eens op Knnvuitgeverij.nl of Winkel.ivn.nl. Ze geven uitgebreide informatie over het leven van de soorten die je gevonden hebt.

Websites

Het is ook leuk en spannend om vast te leggen welke soorten je hebt waargenomen. Dat kun je doen door ze in te voeren op de landelijke website Waarneming.nl. Het invoeren van de soort, de plek, de tijd en dergelijke gaat eenvoudig. Wanneer je een foto hebt kunnen maken en die upload in Waarneming.nl, dan geeft de website de naam. Soms "weet" de website het ook niet en doet dan enkele voorstellen. Je kunt dan zelf puzzelen om, met behulp van zoekkaarten of boeken, de juiste naam te vinden. Ook kun je een bericht krijgen van een "validator", iemand die jouw waarneming goedkeurt of je op de juiste weg helpt.

Gehakkelde aurelia zuigt nectar uit een Paardenbloem

Ben je geïnteresseerd in speciale soortgroepen? Dan kun je terecht bij Tuintelling.nl. Vogels, vlinders, libellen, zoogdieren, insecten, amfibieën en reptielen kun je daar invoeren. Deze website biedt je de mogelijkheid om mee te helpen aan landelijk onderzoek. Tuintelling.nl geeft allerlei tips, en je hebt een mooi overzicht van jouw eigen telresultaten. Je kunt foto's toevoegen en je gegevens delen met andere tellers. In het Westerwolde doen nu 34 tuinen mee. Jij kunt de 35ste zijn.

Andere websites die behulpzaam kunnen zijn: www.zoogdiervereniging.nl, www.vlinderstichting.nl en www.floron.nl.

Nieuwsbrieven

Ook kun je je op de hoogte stellen van al wat de natuur te bieden heeft door je in te schrijven op gratis nieuwsbrieven van enkele landelijke natuurverenigingen: www.knnv.nl en www.ivn.nl/nieuws

Natuur-inclusieve ontwikkeling van zonneparken

In het blad Solar Magazine van maart 2020 verscheen een artikel over zonneparken die ontwikkeld worden op landbouwgrond. Wanneer er rekening wordt gehouden met landschapstypen, omliggende natuurwaarden en beheer (en inrichting, red.) dan kunnen ze een meerwaarde opleveren voor de natuur. Denk hierbij aan bloemrijke stroken en leefgebied voor veel soorten insecten zoals vlinders, bijen en zweefvliegen. Vogels en amfibieën zullen meeprofiteren.

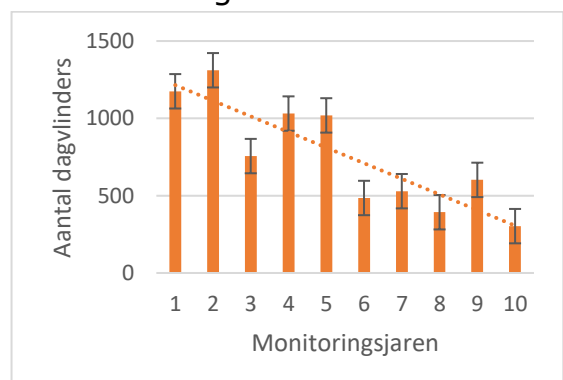
Zonnend Koevinkje

Het complete artikel: <https://solarmagazine.nl/nieuws-zonne-energie/i20803/maart-2020-editie-van-tijdschrift-solar-magazine-verschenen>

Afname van Dagvlinders in Oost-Groningen

Dat het aantal insecten aan het afnemen is weet ondertussen iedereen eigenlijk wel. Ook soorten zelf staan onder druk. In de afgelopen 7-10 jaar hebben diverse leden van KNNV en IVN zich ingespannen om dagvlinders te monitoren in een tweetal natuurgebieden: De Tjamme en het Engbert Drenthbos. De Tjamme is door Han Bouman 10 jaar gemonitord, het Engbert Drenthbos 7 jaar door de monitoringwerkgroep van IVN Bellingwedde (nu IVN Westerwolde-Oldambt).

In natuurgebied De Tjamme in het Oldambt nam het totale aantal dagvlinders af met 52 % (Grafiek 1). Het aantal standvlinders nam af met 54 %.

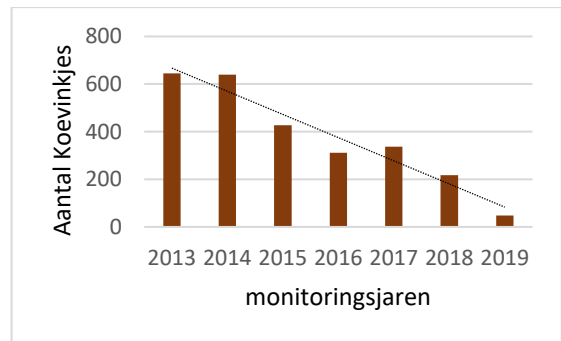

Grafiek 1. Afname van het totale aantal dagvlinders in De Tjamme. Trendlijn gestippeld.

De totale afname in het Engbert Drenthbos bedroeg 59%. Opvallend was de enorme afname met 93% van het Koevinkje.

De resultaten wijzen er zelfs op dat binnen een paar jaar een aantal dagvlinders verdwenen zal zijn.

In beide artikelen wordt ingegaan op de oorzaken van hun afname, en hoe het herstel zou moeten worden ingezet. Het gaat om onder meer vermindering van de stikstofuitstoot door de landbouw, veranderingen in het waterbeheer (hogere en natuurlijker waterpeilen), een gerichter maaibeheer en het stoppen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Dat zal een kwestie van lange adem zijn, niet gemakkelijk en ook niet goedkoop.

Grafiek 2. Afname van het aantal Koevinkjes in het Engbert Drenthbos. Trendlijn gestippeld.

Een uitgebreid artikel over beide onderzoeken zal in het herfstnummer van Natuurrijk verschijnen.

De resultaten zijn beschreven in een tweetal artikelen:

1. Bouman, H en Langbroek, A.J.M. (2019). Tien jaar monitoring dagvlinders in De Tjamme. Trends van gestage afnames. www.knnv.nl/oost-groningen
2. Kalverboer, A. en Langbroek, A.J.M. (2019). Monitoren dagvlinders in het Engbert Drenthbos. www.ivn.nl/afdeling/westerwolde-oldambt/nieuws/nieuws-van-ivn-bellingwedde

Westeresch

Zondag 23 juni 2019 bezocht KNNV/IVN de Westeresch en het landschap bij Ter Wupping. Het was een algemene excursie voor IVN en KNNV leden. Jan Loots ons gaf de aftrap over het gebied, het natuur-inclusieve akkerbouwbeheer op de Westeresch en over de Eems die er ooit stroomde.

Een lezenswaardig verhaal over het beheer verscheen op de website van Staatsbosbeheer Groningen:

<https://www.boswachtersblog.nl/groningen/2020/03/19/regen-en-droogte/>

Bijdragen van leden

Dit is een ad hoc Nieuwsbericht, en verschijnt nu naast Natuurrijk. We verne-
men graag jullie reactie. Dat kan naar het volgende E-mail adres:
blauweflits@ivn-wo.nl

Citroenvlinder (vrouwetje) foeragerend op Paardenbloem

BIJLAGE

**Hierna op twee bladzijden informatie
over het boek "Bescherming van Biodiversiteit"**

Bescherming van Biodiversiteit, een weerbarstige uitdaging

Nieuw boek

Jan van der Straaten, Willem van Kruijsbergen en Henk Sierdsema

April 2020 verschijnt het boek, waarin de bescherming van biodiversiteit in Nederland wordt onderzocht en nader geanalyseerd. Er wordt uiteengezet wat het begrip biodiversiteit inhoudt. Daarbij wordt aandacht besteed aan de in Nederland aanwezige biodiversiteit en de recente aantastingen daarvan. Het beleid met zijn tekortkomingen komt ter sprake, evenals de mogelijkheden om een beter beleid te realiseren.

Van de belangrijkste Nederlandse dagbladen is nagegaan in welke mate deze van 1990 tot 2019 aandacht hebben besteed aan dit onderwerp. Daarbij is ook de inhoud van die artikelen nader geanalyseerd. Dit is ook gedaan met de ledenbladen van Natuurmonumenten. Hieruit blijkt dat Natuurmonumenten nauwelijks aandacht heeft besteed aan de bescherming van de biodiversiteit, terwijl hierover in de NRC, de Volkskrant en Trouw in de loop der tijd steeds meer en steeds indringender werd gepubliceerd. Onderzocht is in welke mate vanuit de economische wetenschap instrumenten kunnen worden aangedragen ter bescherming van de biodiversiteit. Daarnaast wordt nagegaan

op welke manier de biodiversiteit in Nederland daadwerkelijk met wetgeving wordt beschermd.

In het tweede deel van het boek komt het concrete Nederlandse beleid aan de orde. Dit wordt vooral uitgewerkt aan de hand van het mestdossier. Het beleid van 1970 tot 2019 wordt nader geanalyseerd. Hierbij blijkt dat deze problematiek door Nederlandse politici stelselmatig is ontkennd; er is sprake van ambtelijke tegenwerking van concreet onderzoek en het publiceren van statistieken door het CBS; fraude en de politieke acceptatie daarvan is een constante over de gehele periode. Kortom, er is in het Nederlandse beleid steeds en stelselmatig sprake van het niet nagaan van aangegane contractuele en wettelijke verplichtingen ten aanzien van de bescherming van biodiversiteit, terwijl daarentegen aan het belang van de landbouwsector steeds prioriteit is gegeven. De conclusie kan worden getrokken dat de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland het

gevolg is van een bewust vormgegeven beleid, waarbij het belang van biodiversiteit niet werd meegewogen.

Tenslotte kan de vraag gesteld worden of de teloorgang van de biodiversiteit een onafwendbaar verschijnsel in Nederland is. Voor het antwoord op die vraag wordt het beleid ten aanzien van de waterverontreiniging vanaf 1850 tot heden nader geanalyseerd. Daarbij blijkt dat er op dit terrein aanzienlijke vooruitgang is geboekt. Vanuit die analyse wordt een beeld geschetst van de mogelijkheden om ook op andere terreinen resultaten te bereiken. De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) met de recente uitspraak van de Raad van State worden hierbij in de beschouwing betrokken.

Bescherming van Biodiversiteit, een weerbarstige uitdaging

Auteurs: Jan van der Straaten, Willem van Kruijsbergen en Henk Sierdsema

Uitgever: Pictures Publishers,

www.picturespublishers.nl

Formaat 240 x 320 mm

312 pagina's, rijk geïllustreerd

Prijs € 39,95 (tot 1 juni 2020 € 34,95)

BESCHERMING VAN BIODIVERSITEIT, *een weerbarstige uitdaging*

Nu
€ 34,95

tot 1 juni 2020,
daarna € 39,95

inhoud

Hoofdstuk 1

Het begrip biodiversiteit

Hoofdstuk 2

Het Verdrag inzake
Biologische Diversiteit

Hoofdstuk 3

Categorieën van biologische
diversiteit in de Lage Landen

Hoofdstuk 4

De Nederlandse biodiversiteit
onder druk

Hoofdstuk 5

Institutes, organisaties en het
Nederlandse beleid ten aanzien
van biodiversiteit

Hoofdstuk 6

Economische theorie en biodiversiteit

Hoofdstuk 7

De rol van dagbladen in de discussie
over biodiversiteit

Hoofdstuk 8

De aard van de artikelen over
biodiversiteit in Nederlandse
dagbladen

Hoofdstuk 9

Wat is de invloed van het begrip
biodiversiteit in Nederland en op
de Nederlandse regelgeving

Hoofdstuk 10

Het Verdrag inzake de Biodiversiteit
revisited, het mestbeleid

Hoofdstuk 11

Een daadwerkelijk en effectieve
bescherming van biodiversiteit

Pictures Publishers
Landgoed Kraaiveld
Jan Spieringweg 4
4285 WN Woudrichem
Tel. 0183 307098
www.picturespublishers.nl

P

Bestel nu uw exemplaar (zonder verzendkosten)
via www.picturespublishers.nl